

banen, og det blev her som populær Militærhistoriker, at han fik sin største Betydning. Under Medvirkning af andre Forfattere saa *Felttogene i vore første Frihedsaar* (1888), *Christian IV* og *Vor sidste Kamp for Sønderjylland* Lyset; mere helstøbte og selvstændige virker vel hans *Dansk-norske Hellehistorier I—IV*, hvor man ogsaa vil finde nye og rammende lagttagelser. Med disse populære Arbejder holder Liljefalks videnskabelige Værker ikke Maal. Ganske vist har han i Bøger som *Kalmarkrigen* (1889) og *Kejserkrigen* (1901) fremdraget nyt Stof i stort Omfang, men ofte savner man Nøjagtighed i Detaljbehandlingen, og det er ikke ret lykkedes Forf. at samle Enkelthederne under større Synspunkter. Som det saa ofte er Tilfældet med Specialhistorikere, fattedes der desuden Liljefalk den solide Ballast af almindelige historiske Kundskaber, den sikre Metode og den videre Horisont, som kun et helt Livs Syslen med historisk Arbejde giver. Ikke desto mindre vil man bevare Billedet af en varmhjertet Personlighed med et optimistisk Livssyn og en Trang til at yde ærligt Arbejde, som ofte har været en Vinding for den videnskabelige Forskning.

K. F.

D. 11. Maj 1915 døde den tyske Historiker Karl Lamprecht. Født 1856 anlagde Lamprecht fra første Færd sine historiske Studier meget bredt og fordybede sig i alle Sider af Fortidens Liv lige fra Kunsten og Litteraturen til de økonomiske og materielle Forhold. Et betydeligt Navn vandt han ved sit store Værk om *Deutsches Wirtschaftsleben im Mittelalter* (4 Bd., 1886), opbygget paa et yderst indgaaende Studium af de rige Kilder fra Moselegnene. Faa Aar efter vovede han sig i Kast med den Kæmpeopgave at skrive en udførlig Fremstilling af hele Tysklands Historie, og i 1890—94 udkom de 5 første Bind af hans *Deutsche Geschichte*, hvori han førte Skildringen frem fra Oldtiden til Reformationstiden. Skrevet med stor Livfuldhed, rig paa nye Synspunkter, med stærk Fremdragen af den kulturhistoriske Side, vandt Værket sig en stor Læserkreds. Blandt selve Historikerne blev den

ny Tysklands Historie derimod modtaget med ret stor Kølighed, man var nærmest forarget over, at nogen kunde tænke paa at løse en for Enkeltmand saa uoverkommelig Opgave, og man paaviste rundt om Mangler og Fejl. Lamprecht tog denne Kritik yderst overlegent; at der var Ufuldkommenheder i hans Arbejde, var rimeligt og forstaaeligt, men Kritikerne havde ikke Blik for, at hans hele Fremstilling i dybeste Forstand var original; for første Gang var det paavist, hvorledes der i tysk Historie efter hinanden fulgte store Perioder, hver med sin Ejendommelighed og hver en naturlig Viderevækst af den foregaaende. En ny historisk Methode havde ført til helt nye Resultater, det tyske Folks Historie var først nu fremstillet paa virkelig videnskabelig Maade.

Hermed var Striden ført over paa Methodens Omraade, og der udspandt sig nu en stor litterær Strid om den rette Fremgangsmaade ved Historien. Mod Lamprecht, der i Mellemtiden var bleven Professor ved det højt ansete Universitet i Leipzig, vendte Flertallet af de tyske Historikere sig med Hovedkvarter i Berlin; Rankes Lærlinge, der holdt paa den politiske Historie som det afgørende vigtigste, gik i Ilden mod denne Kulturhistoriker, som paa sin Side utrættelig besvarede ethvert Angreb. Her skal naturligvis ikke gaas nærmere ind paa denne Polemik, der varede ind i vort Aarhundrede; en god Orientering over Striden har Edén givet i Svensk historisk Tidsskrift 1900, og den, der vil lære Lamprechts egen Fremstilling af Methoden at kende, kan henvises til hans lille Skrift *Die kulturhistorische Methode*. Striden har vakt stor Interesse for disse principielle Spørgsmaal, som selve de historiske Fagmænd tidligere gav sig altfor lidt af med. Ganske betegnende er det, at Polemiken allerede havde varet nogle Aar, før Methodikeren Bernheim gjorde opmærksom paa, hvilket nært Slægtskab der var mellem Lamprechts Theori og hvad der forlængst var fremført af Aug. Comte og hans Lærlinge, og at dette kom som en Overraskelse for de tyske Historikere, Lamprecht selv medregnet; i Danmark kunde ingen være blind derfor.

Da Polemiken ebbede ud, fortsatte Lamprecht sin Bog, og det lykkedes ham at føre den til Ende i Aarene 1904—09,

i alt 12 Bind foruden nogle „Ergänzungsbände“, der omhandler særlige Sider af tysk Liv i den nyeste Tid; denne Tidsalder blev saa Emnet for et nyt Arbejde: *Deutsche Geschichte der jüngsten Vergangenheit und Gegenwart* (1912—13). Samtidig udfoldede han en stor Lærervirksomhed i Leipzig og fik her oprettet et særligt Seminarium for universal- og kulturhistoriske Studier. Da han pludselig bortreves, mistede tysk Historieskrivning en af sine ejendommeligste Skikkelser.

Kr. E.

Den 11. August 1915 døde Prof. Heinrich Brunner. Han var født i Øvre Østerig, og efter at have været Lærer ved flere østrigske og tyske Universiteter kaldtes han 1873 til Berlin, hvor han endnu ved sin Død var Professor i tysk Retshistorie. Da Brunner d. 21. Juni 1910 fyldte 70 Aar, blev han i det Festskrift, som tilegnedes ham, hyldet som den øverste indenfor sin Videnskab. Hans Skrifter have da ogsaa i høj Grad brudt Vej og sat Spor ved deres skarpe Syn og kloge Opfattelse, der i lige Grad tog Hensyn til Sagens juridiske Kjerne, Tidens Tilstande og de praktiske Forhold. Med stor Taknemlighed er derfor ogsaa hans omfattende og righoldige *Deutsche Rechtgeschichte* (I² 1906, II 1892) bleven modtaget. Det er især paa den ældre germanske Rets Omraade — hans Retshistorie omfatter ogsaa kun Tiden til o. 900 — at Br. har fremdraget meget nyt, saaledes om de gamle Folkelove og om Overgangen fra Retslivet i det romerske Samfunds lavere Kredse til Love og Praxis i de ældste germanske Stater. Særlig har Br. viet Diplomerne, som man tidligere havde forsømt under Studiet af Retshistorien, dybtgaaende Undersøgelser, som ogsaa have været i høj Grad frugtbringende for Diplomatiken. Berømt er dog især hans *Entstehung der Schwurgerichte*. Da denne Bog udkom 1872, udtalte Sohm, at efter at Tydske, Englændere og Fransk-mænd længe have kæmpet om Edsvorneretten var af oldgermansk, angelsaksisk, anglonormannisk, skandinavisk, franskisk eller endnu anden Herkomst, har Br. nu paa glimrende Maade løst Spørgsmaalet og paavist, at den har sin Oprindelse